

поширена у ветеринарії. Тут ми характеризуємо перші випадки лісенцефалія у собак Ши-Цу, включаючи клінічні презентації та висновки магнітно-резонансної томографії лісенцефалія та кілька супутніх вад мозку. Лісенцефалія слід вважати важливим диференціальним діагнозом у собак Ши-Цу, що представляють ознаки аномалій на ранньому початку, включаючи кластерні судоми та поведінкові зміни. Магнітно-резонансна томографія була доречна для анте-мортемної діагностики лісенцефалія і пов'язаних з нею аномалій головного мозку.

Гіпотиреоз у собак розвивається через те, що гормони щитовидної залози виробляються в недостатній кількості в протягом тривалого часу. Це досить поширена ендокринологічна патологія, в ході якої поступово порушується метаболізм у всьому організмі. Первинний набутий гіпотиреоз розвивається при руйнуванні тканин щитоподібної залози в процесі життєдіяльності тварини. Основні причини: недостатня кількість йоду в їжі і воді; інфекційні захворювання; хронічний запальний процес у щитовидній залозі; новоутворення в самій залозі або близько до неї розташовані. Вторинний набутий гіпотиреоз з'являється при зміні секреції гормонів щитовидної залози за патологічних процесів в інших органах. Він часто уражає молодих собак та цуценят, зупиняючи їх ріст і розвиток. Причини – вживання деяких медикаментів (гормонів, протисудомних засобів); видалення щитоподібної залози; незбалансоване харчування; зміни в гіпофізі.

Висновки. Таким чином, у собак породи ши-цу найбільш часто виникаючі хвороби, які мають генетичну обумовленість, здатні прогресувати та виявляються лікарями ветеринарної медицини під час клінічного обстеження. Проте виявлені хвороби окрім генетичної обумовленості мають додаткові зовнішні фактори, які сприяють їх розвитку.

ХЛАМІДІОЗ КОТІВ: ІНФЕКЦІЙНЕ ЗАХВОРЮВАННЯ, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЮТЬСЯ КЛІНІЧНИМ ПОЛІМОРФІЗМОМ

Гнілокозова Н.В.

Науковий керівник: Морозенко Д.В.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

gnilokozovanatasa@gmail.com

Актуальність. Хламідіоз – інфекційне захворювання, що характеризується кон'юнктивітами, пневмоніями, ураженням суглобів, абортами та народженням нежиттєздатного молодняка. Обумовлене внутрішньо-клітинними паразитами з роду *Chlamydia*, вперше описане Бейкером в 1942 році. Збудниками хламідіозу є внутрішньоклітинні грам-негативні бактерії порядку *Chlamydiales* родини *Chlamydiaceae*. Водночас, не виключено інфікування цих тварин іншими представниками родини *Chlamydiaceae*. Хламідія – дуже незвичайний і цікавий в біологічному плані організм. Через малі розміри (близько 300 нм); залежність власної реплікації від клітини-господаря і внутрішньоцитоплазматичну локалізацію його спочатку вважали вірусом. Однак деяка подібність до грамнегативних бактерій, а також чутливість до обмеженої кількості антибіотиків у даний час дозволяє віднести його до високоспеціалізованих облигатних внутрішньоклітинних паразитів.

Мета роботи. Проаналізувати питання розповсюдженості, діагностики, лікування та профілактики хламідіозу домашніх котів.

Матеріали і методи. Було проаналізовано сучасні літературні джерела щодо діагностики, лікування і профілактики хламідіозу котів.

Отримані результати. На хламідіоз хворіють майже всі ссавці і птахи. Різні види і штами (різновиди) хламідій викликають цілий ряд захворювань, іноді важких, у людини і тварин. *Chlamydia trachomatis* – збудник людської трахоми, інфекційного кон'юнктивіту та деяких венеричних захворювань. *Chlamydia pneumoniae* викликає деякі види пневмоній у людини і тварин. *Chlamydia psittaci* є причиною важкої хвороби птахів (особливо папужок і голубів) і людини – орнітозу або пситтакозу, а також захворювання очей у тварин. Особливий різновид *Chlamydia psittaci* іноді виділяється в окремий вид – *Chlamydia cati*. Він уражує слизові оболонки очей у котів. Ця хвороба швидко поширюється і важко виліковується. За даними статистики, хламідіоз котів є поширеним у всьому світі: в Японії він зареєстрований у 10 % котів, Канаді – 35 %, Німеччині – 65 %, Франції – 49 %, Бельгії – 25 %, Швейцарії – 48 %, Великобританії – 21 %, США – 47 %. Це пов'язано з наявністю неконтрольованого резервуара збудника інфекції в природі. Джерелом збудника хвороби є клінічно і латентно хворі тварини та носії. Основними носіями і розповсюджувачами хламідіозу є коти, дрібні гризуни (щури, миші), що виділяють збудник зі слиною, молоком, калом і сечею, а також птиця (особливо дика і синантропна). Резервуаром збудника є синантропна птиця і гризуни. Хламідії проникають в організм аерогенним (через органи дихання), статевим або аліментарним (через їжу) шляхом. Зараження відбувається при спарюванні тварин. У кішок інфікований канал шийки матки є постійним резервуаром хламідій і зумовлює зараження котів, а в останніх збудник локалізується в сім'яниках і виділяється зі спермою. Іноді після в'язки з інфікованим.

Клінічні ознаки. Інкубаційний період хвороби триває, за різними даними, від декількох днів до 2–3-х тижнів. Хвороба може перебігати гостро або хронічно. Дорослі тварини хворіють, як правило, безсимптомно. Гострий перебіг (протягом 3–4-х тижнів) характерний як для дорослих тварин, так і для кошенят. У дорослих захворювання починається підвищенням температури тіла тварини на тлі незначних виділень з очей і носа. Однак коти продовжують добре їсти, незважаючи на явний дискомфорт, зумовлений кон'юнктивітом. Спочатку уражається одне око; друге, як правило, залучається в патологічний процес через 5–10 днів. Подальший перебіг хвороби характеризується серозними виділеннями з очей, блефароспазмом (спазм повік), хемозом (випинання кон'юнктиви через очну щілину). В подальшому, внаслідок вторинної бактеріальної або вірусної інфекції, виділення стають слизово-гнійними. Спостерігається гіперемія (почервоніння) кон'юнктиви: вона набуває яскравочервоного або цегляно-червоного кольору, видно окремі судини. За важкої форми перебігу хламідіозу в патологічний процес залучаються легені і серце. Клінічно це проявляється кашлем, хрипами, задишкою. У разі відсутності лікування молода кішка може загинути через добу від набряку легень. Аборти – одна з найяскравіших клінічних ознак у вагітних кішок. Найбільше число абортів, мертвонароджень та інших патологій плодоношення припадає на самок із першою вагітністю. Найчастіше аборти реєструють у другій половині вагітності, за кілька днів до передбачуваних пологів. У кошенят один із проявів хламідіозу носить назву хламідійний неонатальний кон'юнктивіт. У цьому випадку зараження відбувається або трансплацентарно (через плаценту), або під час пологів – при проходженні плода через родові шляхи інфікованої матері. Хламідії проникають у будь-які відкриті порожнини плода. У новонароджених кошенят ознаки хвороби з'являються після того, як вони відкривають очі – відразу виявляється односторонній або двосторонній кон'юнктивіт. Очі примружені, кон'юнктива набрякла, темно-рожевого кольору, повіки забруднені виділеннями з очей; самі виділення носять катаральний або гнійно-катаральний характер. Особливо небезпечний безсимптомний хламідіоз у високопорідних котів-плідників. Не маючи жодних клінічних ознак такі коти є позитивним джерелом збудника, здатні передавати його значній кількості кішок під час

в'язки. Іноді у таких котів з'являються ознаки ураження сечової системи. У кішок після парування з таким котом спостерігається спочатку гострий перебіг (при першому паруванні), протягом терміну вагітності яскраві клінічні ознаки проходять без лікування, а пологи закінчуються народженням мертвих кошенят або новонароджені гинуть протягом декількох днів. При наступних пологах більшість кошенят можуть бути здоровими, а аборти повторюються через 2–3 цикли. У народжених кошенят реєструють хламідіозний неонатальний кон'юнктивіт або відсутність життєво необхідних рефлексів, відставання у рості та в'ялість.

Лікування. Основна мета лікування – санація організму тварини від збудника. Але через можливість переходу хламідій у L-форму повністю звільнити організм kota від збудника у більшості випадків неможливо. Тому, незважаючи на племінну цінність тварини та відсутність клінічних ознак після лікування, її для відтворення не використовують. Особливістю хвороби, що значно ускладнює постановку діагнозу, є хронічний перебіг захворювання і стерта клінічна картина (що найчастіше має місце). У зв'язку з цим важливим етапом у проведенні лікування хламідіозу є максимально рання і точна лабораторна діагностика збудника. Терапія повинна бути комплексною, залежати від характеру клінічних проявів, тривалості захворювання, наявності супутньої мікрофлори і глибини дисбалансу імунної системи організму. Основна увага надається симптоматичному лікуванню та застосуванню антибіотиків тетрациклінового ряду, фторхінолонів, макролідів або тіалінових препаратів. Антибіотикотерапія при хламідіозі, зважаючи на біологічні особливості збудника, має тривати не менше трьох тижнів. Антибіотики застосовують з урахуванням чутливості збудника до антимікробних препаратів. Незважаючи на ефективне лікування майже всі тварини залишаються носіями збудника пожиттєво.

Висновки. Загальна профілактика включає дотримання санітарно-гігієнічних норм утримання, повноцінну годівлю, регулярне проведення дегельмінтизації та боротьбу з ектопаразитами, виключення контакту з 78 безпритульними тваринами. Потрібно за можливістю уникати переохолодження, виключати стресові ситуації, регулярно проводити дезінфекцію приміщення і предметів догляду. Специфічні заходи, що дозволяють забезпечити надійну систему контролю за хламідіозом котів, повинні передбачати вакцинопрофілактику (рекомендується вакцина "Fel-o-Vax" або «Мультифел-4»), забезпечення ранньої діагностики захворювання, проведення раннього та ефективного лікування хворих тварин, профілактичне обстеження всіх племінних особин. На жаль, дуже часто доводиться спостерігати випадки, коли коти-виробники, після в'язки з якими у кішок спостерігали патологічний перебіг вагітності нез'ясованої природи, використовувалися надалі для відтворення потомства, так і не пройшовши відповідної діагностики. Тому перед в'язкою бажано переконатися в наявності висновку про результати дослідження на хламідіоз. Обстеження слід проводити в компетентних установах – це забезпечить отримання достовірних результатів. Оскільки хламідіоз відноситься до антропозоонозів, власники, які доглядають за хворими тваринами, а також ветеринарні спеціалісти, які надають гінекологічну та терапевтичну допомогу, повинні дотримуватися заходів особистої профілактики.